

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľa **Bc. S. S.**, bývajúceho v K., prechodne v K., proti odporkyni **M. S.**, bývajúcej v K., zastúpenej JUDr. R. L., advokátom v K., **o rozvod manželstva a o úpravu pomerov manželov k maloletému dieťaťu** z ich manželstva na čas po rozvode, vedenej na Okresnom súde Košice II pod sp. zn. 37 C 53/2010, o vylúčení sudcov Krajského súdu v Košiciach z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na tomto súde pod sp. zn. 8NcC 13/2011, takto

r o z h o d o l :

Sudcovia Krajského súdu v Košiciach JUDr. D. S., JUDr. M. H., JUDr. L. B., JUDr. F. Z., JUDr. A. H., JUDr. J. T. a JUDr. I. V. **n i e s ú v y l ú č e n í** z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na tomto súde pod sp.zn. 8 NcC 13/2011 (veci Okresného súdu Košice II sp. zn. 37 C 53/2010).

O d ô v o d n e n i e

V konaní vedenom na Krajskom súde v Košiciach pod sp. zn. 8 NcC 13/2011 (vec Okresného súdu Košice II sp. zn. 37 C 53/2010) odporkyňa vzniesla námietku zaujatosti sudcov krajského súdu a to zreteľom na ich pomer k navrhovateľovi, ktorý – podľa jej tvrdenia – aj so svojím otcom „sú príbuznými, teda osobami blízkymi sudcovi Krajského súdu v Košiciach JUDr. A. M. (pričom otec navrhovateľa má byť jeho bratrancom)“, uvedúc, že z tohto dôvodu možno mať oprávnené pochybnosti o nezaujatosti všetkých sudcov Krajského súdu v Košiciach.

Sudcovia Krajského súdu v Košiciach, ktorí prichádzajú do úvahy ako rozhodovať majúci o námietke zaujatosti, ktorú odporkyňa vzniesla proti sudcom Okresného súdu Košice II, teda sudcovia senátu 8CoP a sudcovia zastupujúceho senátu 7CoP, t. j. JUDr. D. S., JUDr. M. H., JUDr. L. B., JUDr. F. Z., JUDr. A. H., JUDr. J. T. a JUDr. I. V. uviedli, že účastníkov konania nepoznajú a nemajú ani žiadny vzťah k prejednávanej veci.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd nadriadený Krajskému súdu v Košiciach (§ 16 ods. 1 tretia veta O. s. p.) posudzoval opodstatnenosť tvrdenej možnosti vzniku pochybnosti o nezáujatosti sudcov krajského súdu z aspektu existencie dôvodov, pre ktoré je sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania vecí. Vychádzal pritom z ustanovenia § 14 ods. 1 O.s.p., v zmysle ktorého sudcovia sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania vecí, ak so zreteľom na ich pomer k veci, k účastníkom alebo k ich zástupcom možno mať pochybnosti o ich nezáujatosti. Účelom citovaného ustanovenia je prispieť k nestrannému prejednaní vecí, k nezáujatému prístupu k účastníkom alebo k ich zástupcom a tiež predísť možnosti neobjektívneho rozhodovania. Cieľu sledovanému uvedeným ustanovením zodpovedá aj právna úprava skutočnosti, ktorá je z hľadiska vylúčenia sudcu považovaná za právnu relevantnú. Je ňou existencia určitého právne významného vzťahu sudcu a to :

1. k veci, v rámci ktorého vzťahu by mal sudca svoj konkrétny záujem na určitom spôsobe skončenia konania a rozhodnutia o veci, alebo
2. k účastníkom konania, ktorý vzťah by bol založený na príbuzenskom alebo rýdzo osobnom (pozitívnom alebo negatívnom) pomere k nim, alebo
3. k zástupcom účastníkov konania, ktorý vzťah by bol založený na pomere vykazujúcom znaky vzťahu uvedeného pod bodom 2.

Citované zákonné ustanovenie predpokladá taký vzťah vlastného záujmu sudcu na prejednávaní veci alebo taký jeho osobný vzťah k účastníkom konania, prípadne k ich zástupcom, ktorý by pri všetkej možnej snahe o správnosť rozhodnutia ovplyvnil jeho objektívny pohľad na vec a v konečnom dôsledku by mohol viesť k vydaniu nezákonného rozhodnutia.

Integrálnou súčasťou práva na spravodlivý proces (čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ktorého slovenský preklad bol vyhlásený v oznámení Federálneho ministerstva zahraničných vecí pod č. 209/1992 Zb., ďalej len „dohovor“) je garancia toho, aby vo veci rozhodoval nezávislý a nestranný súd zriadený zákonom. Súvislosťou medzi súdom, ktorý je založený na zákone, a jeho nezávislosťou, ako to vyjadruje článok 6 ods. 1 prvá veta dohovoru („každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o

oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu“), garantuje tento dohovor v celoeurópskom rozmere súčasne sudcovskú nezávislosť aj právo na zákonného sudcu. Ústavná úprava súdnej a inej právnej ochrany v Slovenskej republike garantuje obdobne vyjadrené právo na spravodlivý proces [čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, ktorá je uvedená ústavným zákonom č. 23/1991 Zb., ďalej len „listina“; čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky uverejnenej pod č. 460/1992 Zb., ďalej len „ústava“, ktoré články dávajú každému možnosť (právo) domáhať sa /zákonom/ ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v /zákonom/ určených prípadoch na inom orgáne /Slovenskej republiky/], do ktorého tiež zahrňuje aj právo na to, aby právna vec účastníka nebola odňatá zákonnému sudcovi (čl. 38 ods. 1 listiny; čl. 48 ods. 1 ústavy, ktoré články postulujú, že nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi a že príslušnosť súdu ustanoví zákon). Ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadruje zhodu (totožný zámer) na sudcovskú nezávislosť a právo na zákonného sudcu s právnym režimom podľa dohovoru (v obsahu týchto práv podľa dohovoru a podľa ústavy nemožno vidieť zásadnú odlišnosť). Potom platí, že v určitej právnej veci má rozhodovať nezávislý a nestranný sudca vecne a miestne príslušného súdu, určený rozvrhom práce príslušného súdu a tento *zákonný sudca* by sa už v ďalšom priebehu konania – pokiaľ by k tomu nebol daný zákonný dôvod – meniť nemal. Inštitút vylúčenia sudcu z prejednávania a rozhodovania vecí, ktorý predstavuje výnimku z ústavnej zásady nezmeniteľnosti zákonného sudcu, stanovuje, aby zákonom predpokladaným postupom a zo zákonom predpokladaných dôvodov bol zákonný sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania vecí. Sledovaný cieľ, ktorý tu umožňuje prelomiť ústavnú zásadu nezmeniteľnosti zákonného sudcu, spočíva v zmarení hroziaceho rizika, že by vo veci mohol konať a rozhodovať zaujatý – nie nestranný - sudca.

Nezávislosť s nestrannosťou a odbornosťou (kvalifikáciou) sudcu sú podmienkami kvalitného rozhodovania a jeho predvídateľnosti a sledujú tak význam riadneho napĺňania (poskytovania) spravodlivosti. Nezávislosť a nestrannosť úzko spolu súvisia, často sa prekrývajú a nie je vždy ľahké ich od seba odlíšiť. Nestrannosť definovaná aj ako neprítomnosť predsudku (zaujatosti) a straníckosti býva považovaná za pojem širší ako nezávislosť. Nestrannosť sudcu musí byť podstatou jeho funkcie, zatiaľ čo jeho nezávislosť ju má iba umožňovať. Pod sudcovskou nezávislosťou a nestrannosťou treba rozumieť aj nezávislosť a nestrannosť každého jednotlivého sudcu.

Rozhodnutie o vylúčení sudcu podľa § 14 ods. 1 O. s. p. predstavuje teda výnimku z významnej ústavnej zásady, že nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi (čl. 48 ods. 1 prvá veta Ústavy Slovenskej republiky). Vylúčiť sudcu z prejednávania a rozhodovania pridelenej veci možno preto len celkom výnimočne a to zo skutočne závažných dôvodov, ktoré sudcovi zjavne bránia rozhodnúť v súlade so zákonom, objektívne, nezaujato a spravodlivo. O taký prípad, kedy by bolo potrebné sudcu, resp. sudcov vylúčiť, však v tejto právnej veci nejde.

Pre vylúčenie sudcu, resp. sudcov z prejednávania a rozhodovania veci, ako už Najvyšší súd Slovenskej republiky zdôraznil vo svojom uznesení z 9. marca 2009 sp. zn.5 Nc 4/2009, nie je postačujúca samotná domnienka účastníka o možnej neobjektívnosti sudcov. Tvrdenie odporkyne o príbuzenskom vzťahu navrhovateľa a „sudcu Krajského súdu v Košiciach JUDr. A. M.“ spojené s podozrením o jeho možnom vplyve na priebeh a výsledok konania vyjadruje iba subjektívny názor odporkyne. Z obsahu spisu vrátane vyjadrení vo výroku uvedených sudcov Krajského súdu v Košiciach nemožno vyvodit' žiadne objektívne existujúce zákonné dôvody pre vylúčenie týchto sudcov. Základom pre vylúčenie sudcu môžu byť len objektívne existujúci zákonný dôvod (porovnaj § 14 ods. 1 O. s. p.), nie teda iba samotné tvrdenie odporkyne o tom, že vzdialený príbuzný navrhovateľa „A. M.“ má byť sudcom na Krajskom súde v Košiciach, resp. jej podozrenie o možnom vplyve uvedenej osoby na priebeh a výsledok konania. Samotný uvedený údaj (tvrdenie) odporkyne nepredstavuje okolnosť, ktorá by bez ďalšieho zakladala dôvod vylučujúci sudcov Krajského súdu v Košiciach, ktorí prichádzajú do úvahy ako majúci rozhodovať v tejto právnej veci. Uvedené tvrdenie odporkyne o zaujatosti sudcov je vyvodzované – spočíva na tvrdení, že existencia profesionálneho, resp. pracovného vzťahu sudcov k príbuznému navrhovateľa, ktorý má byť tiež sudcom, vyvoláva pochybnosti o ich nezaujatosti. Vzťah medzi sudcami navzájom je založený na báze profesionality. Chýba tu preto objektívny základ na konštatovanie zaujatosti. Pokiaľ by totiž z takéhoto základu bol vyvodzovaný opačný záver, teda pochybnosti o tom, či takýto sudcovia budú schopní nezaujato a spravodlivo rozhodovať, znamenalo by to vlastne, že *vylučne* pracovný a kolegiálny vzťah medzi sudcami zakladá porušovanie sudcovských povinností a zásad sudcovskej etiky. Už iba z týchto dôvodov nemožno mať preto bez ďalšieho pochybnosti o nezaujatosti uvedených sudcov Krajského súdu v Košiciach prichádzajúcich do úvahy ako majúcich rozhodovať v tejto veci. Iba na okraj treba ako faktografický údaj uviesť, že v zozname sudcov zverejnenom na voľne prístupnej internetovej adrese Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky JUDr. „A.

M.“ ani JUDr. A. M. nefiguruje, v tomto zozname je ale uvedený JUDr. A. M., ktorý je sudcom *Okresného súdu Košice I.*

Z týchto dôvodov Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol, že sudcovia Krajského súdu v Košiciach JUDr. D. S., JUDr. M. H., JUDr. L. B., JUDr. F. Z., JUDr. A. H., JUDr. J. T. a JUDr. I. V. nie sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania danej veci. Rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave, 10. mája 2011

JUDr. Milan D e á k , v. r.
predseda senátu

Za správnosť :
Hrčková Marta